

Лукашевський Юрій Олегович

*аспірант кафедри державної політики та врядування,
Інститут адміністрування, державного управління
та професійного розвитку
Національного університету «Львівська політехніка»*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-50>

ІНСТРУМЕНТИ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Демократизація процесів управління громадськими справами на місцях означає включення в правову систему трьох принципів – соціальної участі, партнерства та субсидіарності. Перший пов'язаний із забезпеченням участі в процесі прийняття рішень усіх, хто може бути потенційно зацікавлений у вирішенні конкретного питання. У зв'язку з цим суб'єкти місцевого самоврядування повинні належним чином планувати та здійснювати процес прийняття рішень, забезпечуючи активну участь у ньому громадян, зокрема, це стосується кількості та якості наданих знань про суть тієї чи іншої проблеми, а також переваги та витрати розглянутого рішення. Проте принципово важливим у цьому відношенні є зворотній зв'язок від механізмів участі, що використовуються щодо ефекту вжитих дій, врахованих постулатів і коментарів, а також причин їх відхилення. Другий принцип передбачає побудову партнерства чи коаліцій для місцевого розвитку між установами державного, приватного та громадського секторів, тоді як останній є конкретним заклик до децентралізації та деконцентрації місцевих завдань, які можуть бути успішно реалізовані неурядовими організаціями або самими мешканцями.

Така політика місцевого врядування відповідає принципам нового публічного управління та доброго врядування, водночас сприяє розбудові політичної культури, заснованої на багатогранному

місцевому партнерстві та активній участі громадян у вирішенні питань, що стосуються їх.

Існує низка інструментів або технік, які можна використати для реалізації процесу участі громадськості. До них належать інструменти для особистого спілкування (ті, які передбачають особисту взаємодію – наприклад, зустрічі чи семінари) та дистанційні інструменти (ті, які не передбачають особистої взаємодії – наприклад, письмові опитування чи веб-сайти). Цей розділ інструментів організовано навколо основної мети інструменту:

- інструменти для інформування громадськості – методи, які використовуються, щоб надати представникам громадськості інформацію, необхідну для розуміння проєкту та процесу прийняття рішень;

- інструменти для генерації та отримання вхідних даних – методи, які використовуються, щоб отримати внесок громадськості в процес прийняття рішень;

- інструменти для досягнення консенсусу та пошуку згоди – методи, які використовуються, щоб об'єднати різні групи зацікавлених сторін для спільного навчання та прийняття рішень.

Інструменти для інформування громадськості включають методи, які можуть використовуватися на місцевому рівні щоб надати представникам громадськості інформацію, необхідну їм для розуміння проєкту, процесу прийняття рішень, а також надати відгук про те, як внесок громадськості вплинув на рішення. Ці інструменти мають багато форм і застосовні до всіх рівнів участі громадськості. Зацікавленим сторонам не обов'язково бути фізично присутніми, щоб інструменти інформування працювали добре. Фактично, один із найпопулярніших інструментів інформування, публічні збори, насправді є одним із найменш ефективних, оскільки він охоплює дуже небагато зацікавлених сторін і часто не призначений для задоволення потреб тих, хто присутні.

Інструменти інформування включають широкий спектр місць і підходів (табл. 1, табл. 2). Однак, вирішуючи, які інструменти участі громадськості використовувати, потрібно пам'ятати про унікальні культурні особливості спільнот та у відповідності до цього обирати інструменти.

Таблиця 1

Інструменти особистого інформування

Інструменти	Кількість учасників	Застосування
Громадські зустрічі	Обмежується розміром приміщення	Менші громади та спільноти
Брифінги	Зазвичай призначений для невеликих груп	Звернення до сформованих груп
Телефонні контакти	Зазвичай по одній людині	Усі проекти, але потрібна достатня кількість робочої сили, щоб відповідати та/або відповідати на дзвінки

Якщо немає потреби проводити особистий захід, щоб надати публічну інформацію, є можливість застосування віддалених інструментів. У наведеній нижче таблиці подано деякі основні інструменти віддаленої участі громадськості для обміну інформацією.

Таблиця 2

Віддалені інструменти для інформування

Інструменти	Кількість учасників	Застосування
Друкована інформація (інформаційні бюлетені, бюлетені та бюлетені)	Необмежено, але витрати на друк і розсилку необхідно враховувати	Проекти з керованою кількістю зацікавлених сторін, якщо потрібно виконати друк і розсилку.
Веб-сайти	Необмежений	Усі проекти та аудиторії, до яких є доступ.
Інформаційні гарячі лінії	Необмежений	Усі проекти та аудиторії, особливо ті, де доступ до Інтернету є проблемою
Преса та ЗМІ	Необмежений	Більші проекти, що викликають загальний інтерес; використання преси та медіа повинно бути частиною загальної комунікаційної стратегії
Соціальні медіа	Необмежений	Малі і великі проекти, що викликають загальний інтерес; використання соціальних медіа повинно бути частиною загальної комунікаційної стратегії

Ситуація з низьким рівнем довіри може вимагати зовсім іншого інструменту, ніж той, де спостерігається високий рівень довіри. У ситуаціях із надзвичайно низьким рівнем довіри можна розглянути можливість співпраці з довіреною сторонньою особою чи групою, для допомоги у створенні та поширенні інформації. На вибір інструменту також впливатиме кількість залучених зацікавлених сторін або учасників, а також конкретне місце або точка процесу прийняття рішення.

Коли виникає потреба у інформуванні великої групи людей або цілої спільноти, може знадобитися більше потреба у ЗМІ та Інтернеті, щоб забезпечити повний доступ до інформації. Проте у випадках коли немає довіри до засобів масової інформації, а доступ до Інтернету проблематичний, можуть бути більш доцільними інші способи охоплення громадськості. Працюючи з невеликими групами, які беруть участь у досягненні консенсусу швидше за все, використовуватимете особисте та практичне спілкування. У більшості випадків слід використовувати кілька інструментів, щоб ефективно охопити всі аудиторії.

Література:

1. Якубовський О.П., Бутирська Т.О. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. 196 с.
2. Афонін Е.А., Гонюкова Л.В., Войтович Р.В. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики. Київ : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. 160 с.
3. Кравченко Т.А. Інноваційні інструменти реалізації громадянами права на участь у місцевому самоврядуванні в Україні.
URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/201502\(14\)/22.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/201502(14)/22.pdf)